

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Zpráva z II. česko-slovenského stretnutia doktorandov a postdoktorandov v obore právnych dejín a rímskeho práva

Jaromír Tauchen *

Dnes je již všeobecně známou skutečností, že vzájemné setkávání akademických pracovníků na nejrůznějších konferencích patří bezesporu k důležitým součástí akademického života. Neplatí to však jen pro zaměstnance vysokých škol, nýbrž i pro studenty doktorského studia. Z tohoto důvodu uspořádala dne 11. června 2014 Katedra právních dějin Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě konferenci doktorandů a postdoktorandů v oboru právních dějin a římského práva. Navázala tak na první česko-slovenské setkání, které se konalo v minulém roce na půdě Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. To zorganizovala Katedra dějin státu a práva a mezi účastníky zanechalo velice pozitivní ohlasy.¹

Tyto doktorandské konference mají za cíl umožnit začínajícím vědeckým pracovníkům výměnu zkušeností z jejich dosavadního studia a akademického života a vzájemnou prezentaci dílčích výsledků bádání, které vycházejí především z témat jejich disertačních prací. Přítomní akademičtí pracovníci tak mají možnost seznámit se s doktorandy z ostatních českých a slovenských fakult a navázat tak případnou další odbornou spolupráci např. na grantových projektech.

Bratislavské setkání doktorandů zahájil vedoucí Katedry právních dějin *prof. JUDr. Jozef Beňa, CSc.*, který přítomné účastníky přivítal a zdůraznil potřebu vzájemného setkávání právních historiků. Zajímavý byl rovněž jeho úvodní výklad o historii bratislavské právnické fakulty. Jelikož organizátoři obdrželi přes dvacet přihlášených příspěvků, rozhodli se vytvořit dvě sekce, a to sekci moderních dějin státu a práva, kterou řídil *prof. JUDr. Jozef Beňa, CSc.*, a sekci římského práva, starších dějin státu a práva a dějin soukromého práva, které předsedal *JUDr. Ján Štefanica, Ph.D.*

* JUDr. Jaromír Tauchen, Ph.D., LL.M.Eur.Integration (Dresden), Katedra dějin státu a práva, Právnická fakulta, Masarykova univerzita Brno, Email: jaromir.tauchen@law.muni.cz.

¹ Z této konference byl vydán tištěný sborník: VOJÁČEK, L. – TAUCHEN, J., I. česko-slovenské setkání doktorských studentů a postdoktorandů oboru právní historie a římského práva. Brno: Masarykova univerzita, 2013, 408 s. (ISBN 978-80-210-6381-5).

V této zprávě se podrobně zaměřím na jednání sekce moderních dějin státu a práva, která proběhla ve třech blocích. První blok zahájil *Mgr. Jan Chudoba* z Právnické fakulty MU, který nazval svůj příspěvek „Nejvyšší soud SSSR a jeho prokurátor v ústavě SSSR z roku 1924“ a věnoval se v něm postavení prokurátora u Nejvyššího soudu a jeho pravomocem, což byl především dohled nad dodržováním socialistické zákonnosti.

S dalším příspěvkem vystoupila *Mgr. Zuzana Illýová* z Právnické fakulty UK v Bratislavě, která přítomné seznámila s osudy čelného představitele HSLS Vojtěcha Tukey na přelomu dvacátých a třicátých let, kdy byl za jeho diverzní a iredentistickou činnost proti Československu obžalován dle zákona na ochranu republiky a Krajským soudem v Bratislavě odsouzen k 15 letům odnětí svobody. Na základě výzkumu v maďarských archivech potvrdila domněnku, že Tuka byl v meziválečném období maďarským agentem.

Zákonu na ochranu republiky se věnoval i *Mgr. Jan Kazda* z Právnické fakulty MU, který se přímo zaměřil na trestný čin úkladů o republiku a uvedl velice zajímavé příklady případů, které byly v období první ČSR trestné. To vyvolalo následnou diskuzi o nedemokratičnosti a represivním charakteru této trestněprávní normy.

Druhý blok příspěvků otevřel *Mgr. Tomáš Čentěš* z Právnické fakulty Panevropské vysoké školy v Bratislavě, který se zaměřil na protizidovská opatření ve Slovenské republice v letech 1939–1945, přičemž poukázal na skutečnost, že tyto protizidovské právní předpisy byly v rozporu se slovenskou ústavou a tudíž nelegitimní.

Vývoji jihlavské správy po roce 1945 se věnovala *Mgr. Petra Havlíčková* z Právnické fakulty MU, která popsala proces tvorby národních výborů na Jihlavsku, jakož i jejich hlavní úkoly po skončení druhé světové války. Dále nastínila jejich organizační strukturu a působnost.

Problematikou státního občanství po roce 1969 se zabýval *JUDr. František Emmert* ze stejného pracoviště, který se zaměřil na vznik institutu republikového občanství, k němuž došlo právě v souvislosti s procesem federalizace Československa. Dále analyzoval vztah

mezi federálním a republikovým občanstvím a konstatoval, že nově vzniklé republikové občanství nehrálo v praxi nikdy žádnou roli.

Závěrečný blok příspěvků patřil doktorandům z Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě. Zahájil ho *Mgr. Michal Malatinský* s příspěvkem věnovaným národní očištění po druhé světové válce. Poukázal na dva odlišné způsoby retribuce v českých zemích a na Slovensku. V rámci diskuze k retribučnímu soudnictví *JUDr. Jaromír Tauchen, Ph.D., LL.M.* z Právnické fakulty MU rozsáhle informoval o činnosti a způsobu práce nejrůznějších očišťovacích komisí, disciplinárních komisí a čestných soudů, které u nás v prvních dvou poválečných letech fungovaly často bez jakéhokoliv právního zakotvení a bez jasného vymezení konkrétní působnosti.

Agendě státního notářství v letech 1952–1992 se věnoval *Mgr. Roman Nemeč*, přičemž analyzoval jednotlivé oblasti jeho působnosti.

Závěrečný příspěvek pronesl *Mgr. Vladislav Birás*, který se zaměřil na problematiku politických procesů po únoru 1948 dle zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky. Srovnal ho s prvorepublikovým zákonem na ochranu republiky z roku 1923 a uvedl zajímavé příklady jeho aplikace.

Na závěr zhodnotil prof. Beňa bratislavské setkání doktorských studentů jako velice vydařené a vyslovil přání, aby některá z právnických fakult v této již započaté tradici pokračovala i v příštím roce. Přednesené příspěvky budou publikovány v konferenčním sborníku.